
Vedlegg 3 A

Kontraksbestemmelser for avrop basert på NS 8405

1 Generelle avropsbestemmelser

Som generelle avropsbestemmelser gjelder NS 8405 Norsk bygge- og anleggskontrakt 2. utgave av oktober 2008, med de presiseringer og endringer som fremkommer nedenfor.

Presiseringer og endringer til NS 8405 er angitt i kronologisk rekkefølge med henvisninger til aktuell bestemmelse i standarden.

Som avtaledokument benyttes Forsvarsbyggs egen blankett. Mal for avtaledokumentet er vedlagt.

2 Definisjon av begrepet ”dag” (NS 8405 pkt 2.3)

Følgende tilføyelse gjøres i NS 8405 pkt 2.3:

Ender en frist på en lørdag, helligdag eller offentlig høytidsdag, forlenges fristen til nærmest følgende virkedag.

3 Partenes representanter (NS 8405 pkt 6)

Prosjektleder er byggherrens representant, jf. NS 8405 pkt 6.

Byggherrens oppdragsgiver, leietaker og bruker kan ikke påføre byggherren forpliktelser uten særlig fullmakt.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom representantene, og øvrig nøkkelpersonell i prosjektet, foregå på norsk.

4 Varsler og krav (NS 8405 pkt 8)

NS 8405 pkt 8 første ledd gis følgende tillegg: Forsvarsbygg har utarbeidet skjema - «entreprenørens skjema» - til bruk ved fremsettelse av varsel og krav. Skjemaet er vedlagt konkurransegrunnlagets del II, og kan lastes ned elektronisk fra <http://www.forsvarsbygg.no/For-leverandorer/Kontraksbestemmelser/>.

NS 8405 pkt 8 tredje ledd kommer ikke til anvendelse på krav som fremsettes for første gang i eller i forbindelse med sluttoppgjøret. Tilsvarende gjelder for forespørsler etter NS 8405 pkt 34.4.

5 Sikkerhetsstillelse (NS 8405 pkt 9)

5.1 Generelle bestemmelser (NS 8405 pkt 9.1)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

Entreprenørens sikkerhetsstillelse i henhold til NS 8405 pkt 9 skal innen 14 dager dokumenteres ved utfylling av vedlagte formular – Garantierklæring, med mindre annet følger av pkt 5.2 nedenfor.

5.2 Entreprenørens sikkerhetsstillelse (NS 8405 pkt 9.2)

Når kontraktssummen ikke overstiger NOK 250.000 plikter entreprenøren ikke å stille sikkerhet.

5.3 Byggherrens sikkerhetsstillelse / Reduksjon av sikkerhet (NS 8405 pkt 9.3 og 9.4)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

6 Forsikring (NS 8405 pkt 10)**6.1 Entreprenørens plikt til å holde kontraktarbeidet forsikret (NS 8405 pkt 10.1)**

Forsikringen skal opprettholdes inntil alle arbeider vedrørende hele bygget, anlegget og/eller prosjektet er overtatt av byggherren.

6.2 Kontroll (NS 8405 pkt 10.3)

Entreprenørens forsikringer i henhold til NS 8405 pkt 10 skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved utfylling av vedlagte formularer; Forsikringsattest tingsforsikring og Forsikringsattest ansvarsforsikring.

Byggherren plikter ikke å betale avdrag før han har mottatt nevnte attester.

6.3 Forsikring ved ombygningsarbeider (NS 8405 pkt 10.4)

Byggherren tegner ikke forsikring.

7 Kontaktstridig utførelse og skader på kontraktarbeidet i byggetiden (NS 8405 pkt 11.2)

Byggherren skal sette en rimelig frist for entreprenørens utbedring. Dersom fristen oversittes, gjelder NS 8405 pkt 36.3 tilsvarende.

8 Forhold på byggeplassen (NS 8405 pkt 12.1)**8.1 Lover og forskrifter og vedtak (NS 8405 pkt 12.1)**

Forholdet til plan- og bygningsloven

Entreprenøren skal ha ansvarsrett for den oppgaven og den del av tiltaket kontrakten omfatter i tiltaksklassen som prosjektet/tiltaket krever. Entreprenøren plikter å bidra til at søknad om ansvarsrett blir sendt så snart som mulig etter at kontrakten er inngått.

Manglende ansvarsrett betraktes som et vesentlig kontraktsbrudd som gir byggherren rett til å heve kontrakten, samt gjøre erstatningskrav gjeldende etter reglene i NS 8405 pkt 39.4. Før heving kan finnes sted, må byggherren ha gitt entreprenøren en rimelig frist for å rette forholdet.

Entreprenøren plikter likeledes å bistå ansvarlig søker i forbindelse med nødvendige søknader og tillatelser etter plan- og bygningsloven.

8.2 Sikkerhet, helse, arbeidsmiljø og ytre miljø (tillegg til NS 8405 pkt 12)

I oppdragsbeskrivelsen del III-B påligger det entreprenøren en rekke plikter til å ivareta kravene knyttet til sikkerhet, helse, arbeidsmiljø og ytre miljø. Ved brudd på disse pliktene har byggherren rett til å stanse arbeidene dersom han anser det nødvendig.

Byggherren kan også kreve dagmulkt dersom disse pliktene misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlattelse av å rette forholdet innen fristens utløp anses som vesentlig mislighold og kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

For mislighold av slike plikter der misligholdet ikke kan rettes, påløper en bot på NOK 10.000 per mislighold.

9 Etiske krav

9.1 Ansattes rettigheter

9.1.1 ILOs kjernekonvensjoner

For alle kontrakter som overstiger kr. 1.000.000 eks mva, skal entreprenøren etterleve følgende grunnleggende krav:

- a) Forbud mot barnarbeid (FNs barnekonvensjon artikkel 32, ILO-konvensjoner nr. 138 og 182): Barn har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid, og mot å utføre arbeid som kan svekke utdannings- og utviklingsmuligheter. Minstealderen må ikke i noe tilfelle være under 15 år (14 eller 16 år i visse land). Barn under 18 år skal ikke utføre arbeid som setter helse eller sikkerhet i fare, inkludert nattarbeid. Dersom det foregår slikt barnarbeid, skal det arbeides for snarlig utfasing. Det skal samtidig legges til rette for at barna gis mulighet til livsopphold og utdanning inntil barnet ikke lenger er i skolepliktig alder.
- c) Forbud mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjoner nr. 29 og 105): Det skal ikke forekomme noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid. Arbeiderne må ikke levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver, og skal være fri til å avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.
- d) Forbud mot diskriminering (ILO-konvensjoner nr. 100 og 111): Det skal ikke forekomme noen diskriminering i arbeidslivet basert på etnisk tilhørighet, religion, alder, uførhet, kjønn, ekteskapsstatus, seksuell orientering, fagforeningsmedlemskap eller politisk tilhørighet.
- e) Organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger (ILO-konvensjoner nr. 87 og 98): Arbeiderne skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget valg, og å forhandle kollektivt. Dersom disse rettigheter er begrenset eller under utvikling, skal leverandøren medvirke til at de ansatte får møte ledelsen for å diskutere lønns- og arbeidsvilkår uten at dette får negative konsekvenser for arbeiderne.

9.1.2 Bestemmelser i nasjonal lovgivning – sosial dumping

Entreprenøren plikter å påse at arbeidsretten og arbeidslovgivningen der produksjonen finner sted, skal etterleves. Av særlig relevante forhold fremheves lønns- og arbeidstidsbestemmelser, helse, miljø og sikkerhet, lovfestede forsikringer og sosiale ordninger, samt regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter.

Entreprenøren skal sørge for at ansatte i egen organisasjon og ansatte hos underentreprenører som direkte medvirker til oppfyllelse av kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med denne bestemmelsen.

På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal lønns- og arbeidsvilkårene være i samsvar med gjeldende forskrifter. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om

- a) minste arbeidstid,
- b) lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og
- c) dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Dersom entreprenøren ikke etterlever klausulen, har byggherren rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Byggherren kan holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger besparelsen for arbeidsgiveren.

Entreprenøren skal på oppfordring legge frem dokumentasjon for lønns- og arbeidsvilkårene som blir benyttet. Entreprenøren skal også fremlegge dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkårene hos underentreprenørene.

9.1.3 Fellesbestemmelser

Entreprenøren identifiseres med sine underleverandører ved mislighold av kontrakten mht. de ovenfor nevnte krav.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser nevnt i denne bestemmelsen.

Lederen av entreprenørens virksomhet er ansvarlig for at denne kontraktsbestemmelsen blir etterlevd.

9.2 Oppfølging

Entreprenøren skal påse at ansattes rettigheter i pkt 9.1 etterleveres i egen virksomhet og hos den eller de underleverandører/underentreprenører som medvirker til oppfyllelse av kontrakten. På oppfordring fra byggherren skal dette dokumenteres ved:

- Egenrapportering, og/eller
- Oppfølgingsamtaler, og/eller
- En uavhengig parts kontroll av arbeidsforholdene, og/eller
- Tredjepartssertifisering som SA8000 eller tilsvarende.

Entreprenøren har bevisbyrden for at de varer og materialer som leveres ikke innebærer et brudd på pkt 9.1 ovenfor.

9.3 Brudd

Brudd på pkt 9.1 eller 9.2 innebærer mislighold av kontrakten. Ved slikt mislighold plikter entreprenøren å rette de påpekte manglene, uavhengig av kostnadene ved slik retting, innen en tidsfrist som byggherren bestemmer, så lenge fristen ikke er urimelig kort. Rettelsene skal dokumenteres skriftlig og på den måten byggherren bestemmer.

Ved manglende utbedring vil det etter byggherrens skjønn kunne påløpe en bot på inntil 10% av kontraktssummen per mislighold. Manglende utbedring er å anse som vesentlig mislighold og byggherren vil dessuten kunne heve kontrakten. Entreprenøren blir videre ansvarlig for det tap som byggherren lider som følge av mangelen. Eventuell erstatning kommer i tillegg til ovennevnte bot.

10 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8405 pkt 14.1)

Byggherren, eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha rett til innsyn i

- entreprenørens kvalitets- og miljøstyringssystem
- utførelsen av kontraktarbeidet
- produksjonsprosessen
- de deler av entreprenørens styringssystemer for øvrig (f.eks. for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for entreprenørens oppfyllelse av kontrakten.

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Entreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Entreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos entreprenørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for entreprenørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor byggherren.

11 FDVU-dokumentasjon

Entreprenør plikter å følge krav om forsvarlig FDVU-dokumentasjon i henhold til reguleringer i plan og bygningsloven og detaljert beskrivelse av hva som skal leveres er beskrevet i NS/TS 3456:2018. Ved oppdateringer i lov eller standard skal entreprenør forholde seg til oppdatert versjon.

Entreprenør skal ved estimering/fastpristilbud spesifisere tid avsatt til å lage FDVU-dokumentasjon.

Før overlevering foretas en gjennomgang av materialet med prosjektleder. Forsvarsbygg kontrollerer dokumentasjonens navngivning og struktur og legger den inn i respektive systemer for lagring.

All FDVU-dokumentasjon skal ha filnavn som er selvforklarende. Dokumenter skal navnes slik at de er gjenfinnbare på bygningsdel og/eller fritekst, se eksempel nedenfor.

Filnavnet skal alltid starte på bygningsdelsnummeret, primært på tresifret nivå. Der filen inneholder informasjon som gjelder flere bygningsdeler navnes, og leveres, filen på det som naturlig må anses som «hovednummer». TFM-kode kan benyttes som filnavn.

Filnavnet må holdes kort og bør ikke overskride 30 tegn. Tegninger og bygningsmodeller skal alltid leveres i proprietært format. (Originalformat) i tillegg til pdf.

Eksempler:

244 Prod.db dør Jømna EM-200

442 Armaturlister med plassering

442 Armatortyper dokumentasjon

453 Prod.db varmekabel bebehold water pipe

365 EC-vifte MXPC63RD-1450

12 Bruk av underentreprenør (NS 8405 pkt 15)

12.1 Generelt (NS 8405 pkt 15.1)

Bestemmelsen utfylles av følgende tekst:

Plikter

Arbeidet skal utføres av entreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold, eventuelt av underentreprenør og deres ansatte, eller ved bruk av lovlig innleid arbeidskraft. Byggherren kan bestemme at avtale om underentreprise med enkeltpersonforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft skal godkjennes skriftlig av byggherren. Byggherrens godkjennelse endrer ikke entreprenørens forpliktelser overfor byggherren.

Entreprenøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, ha flere enn to ledd underentreprenører i kjede under seg.

Ved inngåelse av kontrakter om underliggende entrepriser og tjenesteforhold eller innleie av personell (heretter omtalt som underleverandører) skal entreprenøren innhente attest for skatt og merverdiavgift (RF-1316) fra underleverandører. Fra underleverandører med forretningsadresse i andre EØS-land

enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attester slik som beskrevet i forskrift om offentlige anskaffelser § 20-12 (3).

Entreprenøren skal også kreve HMS-egenerklæring i underliggende leverandørforhold ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdrag som overstiger en verdi på NOK 500.000 eks mva. HMS-egenerklæringen skal tilsvare den mal som ligger i kontrakten, jf konkurransegrunnlaget del I.

Entreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at den anvendte arbeidskraft oppfyller kontraktens bestemmelser, herunder at underleverandører og innleid personell har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Dokumentasjonsplikten omfatter også underleverandøren og dennes personell. En perm med ovennevnte skatteattester og HMS-egenerklæringer, skal til en hver tid finnes på byggeplass.

Alle avtaler om underleverandørforhold skal inneholde likelydende bestemmelser om arbeidets utførelse, forhold på byggeplassen og utførelse ved underentreprise som i dette dokument.

Byggherrens nektelse av å godkjenne entreprenørens valg av underentreprenører/kontraksmedhjelpere etter dette punkt gir ikke entreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre ham.

Sanksjoner

Brudd på entreprenørens plikt til å innhente HMS-egenerklæring eller skatteattester, gir byggherren rett til å kreve at entreprenøren erstatter vedkommende underleverandør eller innleid personell med en annen underleverandør eller innleid personell som kan fremlegge de aktuelle opplysninger. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattester eller innhentet egenerklæring viser at underleverandør eller innleid personell ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene og andre myndigheter. Omkostningene som følge av heving av underentreprenørs/kontraksmedhjelpers avtale, skal bæres av entreprenøren.

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom entreprenøren selv eller noen av hans underentreprenører anvender ulovlig eller ikke kontraktmessig arbeidskraft og forholdet ikke er blitt rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten skal utgjøre en promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 10.000 pr. hverdag. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlattelse av å rette feilen innen fristens utløp anses som vesentlig mislighold og kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

12.2 Byggherrens inntreden i kontrakter med underentreprenører/leverandører mv (tillegg til NS 8405 pkt 15)

Byggherren har rett til å tre inn i entreprenørens kontrakter med underentreprenører, underleverandører eller andre kontraksmedhjelpere i de tilfeller hvor entreprenøren vesentlig misligholder nærværende kontrakt eller kontrakten med underentreprenør, underleverandør eller annen kontraksmedhjelper, stanser sine betalinger, blir insolvent eller går konkurs.

Entreprenøren plikter å sikre byggherren denne rett ved å innta klausuler som ivaretar disse rettigheter, i kontraktene med egne underentreprenører, underleverandører eller andre kontraksmedhjelpere.

13 Tiltransport. Byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av sideentrepriser(NS 8405 pkt 16)

13.1 Tiltransport til underentreprise (NS 8405 pkt 16.1)

I dette punkt har betegnelsene som benyttes nedenfor følgende mening:

K1 = Overtakende entreprise

K2 = Tiltransportert entreprise

K3 = K1 + K2 = Ny utvidet entreprise

Tiltransportreglene i NS 8405 pkt 16.1 gjelder med følgende endringer/presiseringer:

- a. NS 8405 pkt 16.1 andre, tredje, fjerde og siste ledd gjelder både der sideentrepriser transporteres og der byggherren etter kontraktsinngåelse utpeker en underentreprenør som entreprenøren er forpliktet til å inngå kontrakt med, jf. NS 8405 pkt 16.1 første ledd.
- b. NS 8405 pkt 16.1 tredje og fjerde ledd gjelder både for overtakende entreprenør og tiltransportert underentreprenør.
- c. At tiltransport til underentreprisen anses som "en utvidelse av entreprenørens kontrakt" innebærer
  1. Dagmulkt ved oversittelse av delfrist blir beregnet av kontraktssum for K1 eller K2 avhengig av hvilket arbeid som er forsinket.
  2. Den sluttfrist i K1 eller K2 som inntreffer først, anses som en dagmulktbelagt delfrist. Den sluttfrist som inntreffer sist, anses som ny sluttfrist i K3.
  3. Dagmulkten for oversittelse av sluttfrist i K3, blir beregnet av kontraktssum for K3.
  4. Maksimal dagmulkt er 10 % av kontraktssum for K3.
  5. Kontraktssum for K3 er kontraktssum for K1 + kontraktssum for K2 + påslag for tiltransport.
  6. Overtagelse av K3 skjer ved sluttfrist i K3.
  7. Entreprenørens sikkerhetsstillelse etter NS 8405 pkt 9.2 må utvides til 10 % av kontraktssum for K3.
  8. Entreprenøren trer inn i byggherrens rettigheter og plikter overfor underentreprenøren, men skal likevel stille sikkerhet iht. NS 8405 pkt 9.1, 9.3 og 36.2. NS 8415 pkt 18.4 gjelder dessuten i forholdet mellom entreprenør og tiltransportert underentreprenør.
  9. I forholdet mellom entreprenøren og byggherren, blir entreprenøren identifisert med tiltransportert underentreprenør.
  10. Kontraktsvilkårene i K3 består av en kombinasjon av kontraktsvilkårene i K1 og K2, slik at de respektive kontraktsvilkår gjelder for den del av kontraktsarbeidene i K3 som opprinnelig hørte til hhv K1 og K2, dog med de tilpasninger som følger av NS 8405 pkt 16 og dette punkt 10 i Generelle kontraksbestemmelser.
- d. Kontraktsvilkårene for den tiltransporterte underentreprisen, som gjelder i forholdet mellom entreprenør og underentreprenør, er som K2, med de tilpasninger som følger av pkt 12.1 bokstav c nr 8 ovenfor.

13.2 Påslag (NS 8405 pkt 16.4)

Med mindre annet avtales gjelder følgende påslag:

Tiltransport:

Påslaget for tiltransporten skal være 10 % av tiltransportert entreprenørs endelige og totale vederlag eksklusiv merverdiavgift.

Byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll:

Påslag for administrert entreprise skal være 5 % av den administrerte entreprenørs endelige og totale vederlag eksklusiv merverdiavgift.

14 Retten til å pålegge endringer (NS 8405 pkt 22.1)

Dersom ikke annet fremkommer av konkurransegrunnlaget kan byggherren ikke pålegge entreprenøren endringer utover 25 % netto tillegg til kontraktssummen.

15 Entreprenørens varsel om vederlagsjustering (NS 8405 pkt 25.3)

Kravene om særskilt varsel og løpende underretting i NS 8405 pkt 25.3 andre ledd bokstav a og fjerde ledd, gjelder ikke for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging.

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging:

Regulering i uendret byggetid:

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8405 pkt 25.2 ikke overstiger 10 % av kontraktssummen, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10 % av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,1 C)}{C}$$

C

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eksklusiv mva.

B = kontraktsverdi på utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eksklusiv mva.

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eksklusiv mva)

Ved utregning av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva ("B" i formelen), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprise-/leverandørkontrakter,
- avbestillingserstatning,
- utbetalt vederlagsjustering som er inkludert rigg og drift, og
- kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres iht. avtalt indeks, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

Regulering i forlenget byggetid:

Har entreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8405 pkt 24.1, jf. pkt 24.5, skal vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$0,7 A (Z)$$

Y

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eksklusiv mva.

Y = opprinnelig byggetid.

Z = forlengelse utover opprinnelig byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres iht. avtalt indeks, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

16 Partsuenighet (NS 8405 pkt 26)

16.1 Utførelsesplikt ved uenighet (NS 8405 pkt 26.1)

Byggherren stiller ikke sikkerhet

16.2 Midlertidig tvisteløsning (NS 8405 pkt 26.2)

NS 8405 pkt 26.2 utgår.

16.3 Entreprenørens søksmål (NS 8405 pkt 26.3)

NS 8405 pkt 26.3 bokstav a) utgår.

17 Indeksregulering (NS 8405 pkt 27.1)

NS 8405 pkt 27.1 første ledd gis følgende tillegg:

Er ikke annen indeks uttrykkelig angitt i kontraktsdokumentene, gjelder SSBs indeks «Boligblokk i alt».

18 Overtakelse (NS 8405 pkt 32)

18.1 Forberedelse til overtakelsesforretning (NS 8405 pkt 32.2)

NS 8405 pkt 32.2 første ledd får følgende tilføyelse: Vedlagt innkalling til overtakelsesforretning skal følge et dokument hvor det fremgår at entreprenøren har sluttbefart egne arbeider og hvilke mangler han noterte seg på befaringen.

NS 8405 pkt 32.2 andre ledd gjelder også for tekniske installasjoner.

NS 8405 pkt 32.2 får nytt tredje ledd: For tekniske anlegg og installasjoner skal entreprenøren, i samarbeid med byggherren og de øvrige leverandører, igangsette anlegget/installasjonen og forestå de kontraktsmessige prøver og innreguleringer mv. inntil kontraktsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Entreprenøren skal holde alle instrumenter, apparater og alt materiell, samt nødvendig kyndig mannskap, for å gjennomføre funksjonsprøvingen. Dokumentasjon fra funksjonsprøvingen skal utarbeides og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer. Så snart disse funksjonsprøver er ferdig, skal entreprenøren gi skriftlig melding til byggherren om dette.

18.2 Overtakelsesforretning (NS 8405 pkt 32.3)

NS 8405 pkt 32.3 første ledd får følgende tillegg: På overtagelsesforretningen skal entreprenøren overlevere listen over de mangler han noterte seg på sluttbefaringen av egne arbeider, jf. punkt 17.1 ovenfor, med kvittering for at manglene har blitt utbedret.

19 Prøvedrift (tillegg til NS 8405)

Det fremgår av konkurransegrunnlaget del III A om det er avtalt prøve driftsperiode for alle (evt noen av) de tekniske anleggene/ installasjonene (heretter forkortet 'tekniske anlegg') som entreprenøren leverer.

Prøvedrift

Med prøve driftsperiode menes et avtalt tidsrom hvor det tekniske anlegget prøves under normale driftsforhold, innbefattet samkjøring og, hvis nødvendig, integrert systemtesting med andre tekniske anlegg, og hvor byggherren i prøve driftsperioden har slik disposisjonsrett som nevnt under.

Oppstart av prøve driftsperiode skjer før overtakelse, men etter avholdt og godkjent ferdigbefaring og når funksjonsprøver er ferdig og kontrollert (ferdigstilling). For ferdigbefaringen og rett til å nekte å godkjenne ferdigbefaringen, gjelder reglene for overtakelsesforretning i NS 8405 pkt 32.1 til 32.5 og 32.7, med endringer som nevnt i dette dokumentets pkt 17, tilsvarende. Byggherren skal ha mottatt fullstendig utkast til FDV-dokumentasjon og avtalt opplæring skal ha funnet sted, før prøve driftsperioden kan starte.

Oppstart av prøve driftsperiode innebærer følgende;

- a) Byggherren får rett til å ta de tekniske anlegg og resten av kontraksarbeidet i bruk.
- b) Risikoen for kontraksarbeidet går over på byggherren, jf NS 8405 pkt 17.

Prøvedrift har til hensikt å

- kontrollere at anleggene fungerer tilfredsstillende,
- vise at funksjoner og anlegg er stabile over tid,
- etterkontrollere og justere (regulerings)funksjoner basert på driftserfaring,
- kontrollere at anlegg for øvrig er i henhold til kontraktens funksjonskrav,
- gi driftspersonell opplæring og driftserfaring sammen med entreprenøren/leverandøren av de enkelte anlegg, og
- rette feil og mangler som avdekkes i prøve driftsperioden.

Justering av prøve driftsperiodens lengde

Entreprenøren skal, i samråd med byggherren, ha anledning til å ta de tekniske anlegg ut av drift i kortere perioder for utbedring eller reparasjon mot tilsvarende forlengelse av prøve driftsperioden.

Dersom byggherren kan påvise at de tekniske anlegg ikke oppfyller kontraktens funksjonskrav sammenhengende i de fire siste ukene av prøve driftsperioden, eller dersom prøve driftsperioden av annen årsak ikke har fungert etter sin hensikt i samme periode, forbeholder byggherren seg retten til å kreve prøve driftsperioden forlenget inntil disse krav er oppfylt. En slik forlengelse av prøve driftsperioden gir ikke entreprenøren grunnlag for tilleggskrav.

Entreprenørens plikter

Entreprenøren har i prøve driftsperioden ansvar for drift og vedlikehold av de tekniske anlegg, og i denne forbindelse holde det tekniske personell på anlegget som er nødvendig. Entreprenøren skal utføre vedlikehold av sine anlegg i prøve driftsperioden iht. entreprenørens egen vedlikeholdsbeskrivelse, og i denne forbindelse dekke alle vedlikeholdskostnader, inklusive forbruksmateriell. Entreprenøren skal også gjennomføre faste besøk på anlegget for å kunne oppfylle hensikten med prøve driften, jf. ovenfor.

Under prøve driftsperioden plikter entreprenøren umiddelbart å iverksette nødvendige tiltak dersom det påpekes eller oppdages feil og mangler.

Dokumentasjon fra prøvedriften skal utarbeides av entreprenøren og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer.

Byggherrens plikter

Byggherrens driftspersonell utfører daglig tilsyn av de tekniske anlegg. Dette fritar ikke entreprenøren fra noen av hans plikter, jf. ovenfor. Energikostnader i prøvedriftsperioden dekkes av byggherren.

Overtakelse

Overtakelsesforretning skal holdes i rimelig tid etter utløpet av prøvedriftsperioden. Overtakelse av kontraktsarbeidet skjer først etter utløpet av prøvedriftsperioden og gjennomført overtakelsesforretning.

20 Sluttoppgjør (NS 8405 pkt 33)

20.1 Betaling av sluttfaktura. Innsigelser og krav (NS 8405 pkt 33.2)

Fristen i NS 8405 pkt 33.2 første ledd første punktum begynner først å løpe når byggherren har mottatt endelig versjon av både sluttfaktura og sluttoppstilling, begge oppsatt iht. NS 8405 pkt 33.1 og vedlagt komplett kontraktsmessig underlag og dokumentasjon. Fristen skal aldri være kortere enn fire måneder fra overtakelsen.

21 Dagmulkt ved forsinkelse (NS 8405 pkt 34)

21.1 Dagmulktbelagte frister (NS 8405 pkt 34.1)

I tillegg til sluttfristen er følgende frister dagmulktbelagte:

- a) entreprenørens frist til å utarbeide og fremlegge fremdriftsplan etter NS 8405 pkt 18.1,
- b) frist for igangsetting av arbeid på byggeplass,
- c) frist for levering av FDV-dokumentasjon,
- d) eventuell frist for oppstart prøvedrift, samt
- e) frister som er oppgitt som dagmulktbelagte andre steder i kontraktsdokumentene.

Dersom entreprenøren har fått dagmulkt på delfristen for oppstart prøvedrift, skal dette dagmulktbeløpet gå til fradrag i dagmulkten som påløper ved overskridelse av sluttfristen.

21.2 Dagmulktens størrelse (NS 8405 pkt 34.3)

Dagmulkt ved overskridelse av fristene i dette dokumentets pkt 20.1 bokstav a, b og c er NOK 1.500 per hverdag.

Dagmulkt ved overskridelse av oppstart prøvedrift er 1‰ av hele kontraktsummen.

21.3 Varslingsplikt (NS 8405 pkt 34.4)

Ved forespørsel som fremsettes for første gang i eller i forbindelse med sluttoppgjøret, plikter byggherren kun å svare innen fristen i NS 8405 pkt 33.2.

22 Utbedring (NS 8405 pkt 36.2)

Byggherren stiller ikke sikkerhet for mulige vederlagskrav.

Utbedringsarbeider skal utføres etter avtale og i forståelse med byggherren. Dersom hensynet til byggherrens bruk av kontraktsarbeidet, herunder hans leietakers bruk, gjør det nødvendig å utføre arbeidet utenfor ordinær arbeidstid, plikter entreprenøren å gjøre dette uten overtidsgodtgjørelse.

23 Bruk av dokumenter / Prosjektrelaterte opplysninger (tillegg til NS 8405 pkt 41)

Entreprenøren forplikter seg til ikke å offentliggjøre noen form for prosjektrelatert informasjon uten på forhånd å ha innhentet skriftlig godkjenning fra byggherren.

24 Forsvarsbyggs etiske krav og retningslinjer

Entreprenøren plikter å gjøre seg kjent med og overholde de etiske krav og retningslinjer som gjelder for Forsvarsbygg. De etiske kravene og retningslinjene kan leses på www.forsvarsbygg.no/For-leverandorer.

25 Oppdrag underlagt sikkerhetsrestriksjoner

Ref. vedlegg 8

Dersom oppdraget innebærer at entreprenøren får tilgang til skjermingsverdig informasjon eller objekt, plikter entreprenøren å ivareta lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven).

Entreprenøren har ansvar for at alt personell som skal benyttes under utførelsen av oppdraget har nødvendig sikkerhetsklarering og autorisasjon.

Dersom entreprenøren og/eller underleverandør(er) skal oppbevare, behandle eller tilvirke skjermingsverdig informasjon i egne lokaler, skal det på forhånd inngås en sikkerhetsavtale mellom byggherre og den enkelte virksomhet. Sikkerhetsavtalen fastsetter nærmere detaljer om virksomhetens ansvar og plikter etter sikkerhetsloven.

Utgifter for å oppfylle bestemmelsene i eller i medhold av sikkerhetsloven og inngått sikkerhetsavtale, er byggherre uvedkommende, med mindre annet er uttrykkelig avtalt i sikkerhetsavtalen.

Entreprenøren er ansvarlig for å påse at sikkerhetsbestemmelser etterleves i egen virksomhet og hos underleverandør som medvirker i den sikkerhetsgraderte anskaffelsen. Overtredelse av sikkerhetsbestemmelser, er å anse som vesentlig mislighold av entreprenørens kontraktsforpliktelser.

26 NATO-arbeider (gjelder kun der dette er uttrykkelig presisert)

I henhold til gjeldende regler kan kun firmaer fra NATO-land være entreprenør/leverandør, herunder også underentreprenør/-produsent. Forbudet gjelder også leverandører av materialer og utstyr.

Entreprenørens bruk av firma/personer/materialer mv i strid med nevnte bestemmelse, regnes alltid som vesentlig mislighold i henhold til NS 8405 pkt 39. Dette er en presisering av NS 8405 pkt 39.

27 Tvister (NS 8405 pkt 43)**27.1 Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8405 pkt 43.2)**

Bestemmelsen får kun anvendelse dersom begge parter i hvert enkelt tilfelle er enige om å forelegge tvisten for en oppmann.

27.2 Tvisteløsning ved tvister der kravet er under 100 G (NS 8405 pkt 43.3)

For kontrakter der anleggsstedet er i utlandet, avtales Oslo som verneting.

Tvister behandles alltid etter norske prosessuelle og materielle regler.

27.3 Tvisteløsning ved tvister der kravet er over 100 G (NS 8405 pkt 43.4)

NS 8405 pkt 43.3 med endringer som i punkt 26.2 i dette dokumentet, gjelder også i dette tilfellet.

Vedlegg 3 B

Mal for avropskontrakt

Avrop på rammeavtale Entreprisoppdrag etter NS 8405

Kontraksnummer for rammeavtalen:

Saksnummer for anskaffelsen:

Kontraksnummer for avropet:

Saksnummer for avropet:

1 PARTENE OG DERES REPRESENTANTER

Byggherre		
Navn:	Organisasjonsnr:	
Staten v/Forsvarsdepartementet v/Forsvarsbygg	975 950 662	
Adresse:		
Representant:	Tlf:	E-post

Entreprenør		
Navn:	Organisasjonsnr:	
Adresse:		
Representant:	Tlf:	E-post

Partene er enige om at elektronisk kommunikasjon aksepteres.

2 REGULERING AV KONTRAKTSFORHOLDET

Oppdraget reguleres av NS 8405 med de endringer og tillegg som følger av vedlegg 3.

3 OM OPPDRAGET

3.1 Bestilt ved avtaleinngåelsen

Ved avtaleinngåelsen er følgende ytelser bestilt av byggherren:

Fyll inn beskrivelse av oppdraget (kan ev. gjøres med henvisning til vedlegg)

Endringer av oppdragets omfang skal formaliseres i egen avtale.

3.2 Opsjoner

Byggherre har rett, men ingen plikt, til å bestille følgende tilleggssytelser fra entreprenør:

Beskrivelse av opsjonen	Frist for bestilling

4 KONTRAKTSSUM/HONORAR

- Oppdraget har følgende timepriser:
kr..... ekskl. mva for.....
kr..... ekskl. mva for.....
kr..... ekskl. mva for.....
- Oppdraget har en kostnadsramme på kr.....ekskl. mva., med følgende timepriser:
kr..... ekskl. mva for.....
kr..... ekskl. mva for.....
kr..... ekskl. mva for.....
- Oppdraget har en fast pris på kr ..... ekskl. mva.

5 BETALING

- Det skal faktureres en gang pr. måned.
- Det skal faktureres når oppdraget er fullført (sluttopstilling med sluttoppgjør).

Alle fakturaer skal inneholde:

- Ressursnummer til attestant/mottaker <fyll inn ressursnr.> oppgis under «Buyer reference», eventuelt innkjøpsordrenummer <fyll inn innkjøpsordrenr.> oppgis «Order reference».
- «Prosjektnummer ....., kontraksnr. ....». – oppgis i beskrivelsesfelt.
- Faktura for endringsarbeider skal i beskrivelsesfeltet i tillegg henvise til endringsavtalenummer (E001, E002 osv.).

Nærmere bestemmelser om fakturering fremgår av rammeavtalens vedlegg 3 A punkt 11. Fakturering.

6 FREMDRIFT OG DAGMULKT

Utførelsen av oppdraget skal starte dd.mm.åååå og være slutført innen dd.mm.åååå.

I tillegg til sluttfristen er følgende frister er dagmulktbelagte:

..... [navn på frist] ..... [fristdato]

..... [navn på frist] ..... [fristdato]

7 UNDERENTREPRENØRER OG ANDRE MEDHJELPERE

Entreprenør skal under utførelsen benytte følgende underentreprenører:

Navn på firma:	Funksjon:

8 FORSIKRING

For oppdraget gjelder følgende ansvarsforsikring:

Forsikringsselskap:

Polisenummer:

Byggherre kan når som helst be om bevis for at det er tegnet kontraktmessig ansvarsforsikring. Er ikke slikt forsikringsbevis eller annen bekreftelse fra forsikringsselskapet lagt frem uten ugrunnet opphold, kan byggherre holde tilbake all betaling.

9 SIKKERHET

Det stilles krav om at entreprenøren må være et norsk foretak eller foretak fra stat som Norge har et sikkerhetspolitisk samarbeid med.

9.1 Entreprenørens behov for til tilganger til skjermingsverdige verdier

Byggherren har tatt stilling til hva entreprenøren kan få tilgang til av skjermingsverdig informasjon, informasjonssystemer, objekter eller infrastruktur (skjermingsverdige verdier).

Krav til beskyttelse av skjermingsverdig informasjon er gitt i rammeavtalens vedlegg 8.

9.2 Tilgang til skjermingsverdig informasjon i entreprenørens egne lokaler

Entreprenøren

Entreprenøren

Informasjonssystem hos entreprenør som skal behandle skjermingsverdig informasjon skal godkjennes før det tas i bruk.

Informasjonssystem hos entreprenøren vil være tilknyttet skjermingsverdig objekt eller infrastruktur.

9.3 Tilgang til skjermingsverdige verdier hos byggherren

Entreprenøren vil ha behov for tilgang til skjermingsverdig informasjon (i papirform eller elektronisk) hos byggherren *Velg et element*. av representant for byggherren. Informasjonen vil være .

Entreprenøren vil ha behov for fysisk tilgang til skjermingsverdig objekt eller infrastruktur av representant for byggherren. Objektet eller infrastrukturen vil være klassifisert .

9.4 Avtale om håndtering og beskyttelse av ugradert skjermingsverdig informasjon og skjermingsverdig ugradert informasjonssystem

Før entreprenøren får tilgang til ugradert skjermingsverdig informasjon eller skjermingsverdig ugradert informasjonssystem må entreprenøren inngå en avtale med byggherren. I avtalen fastsettes det hvordan entreprenøren skal forholde seg til de kravene som gjelder for anskaffelsen.

For dette avropet gis det

9.5 Krav til sikkerhetsavtale mellom byggherren og entreprenør, og eventuell leverandørklarering

Før entreprenøren gis tilgang til skjermingsverdige verdier er det

9.6 Krav til autorisasjon, og eventuell sikkerhetsklarering av personell

Før leverandørpersonell gis tilgang til skjermingsverdige verdier er det krav til

Nærmere informasjon om autorisasjon og eventuell sikkerhetsklarering knyttet til gjennomføring av kontrakten vil bli gitt ved henvendelse til byggherren.

10 SIGNATURER

Avtalen skal signeres elektronisk. Signatur vil fremkomme av egen signaturfil opprettet i Mercellportalen.

Avtaler over kr 100.000 ekskl. mva. skal signeres av både fagteknisk og merkantilt ansvarlig hos Forsvarsbygg, og er først gyldig inngått når begge signaturer foreligger. Forsvarsbygg ved direktør Forsvarsbygg eller direktør anskaffelser kan ensidig godkjenne avtalen ved manglende signatur.

Entreprenøren skal uten ugrunnet opphold varsle Forsvarsbygg etter at han blir eller burde ha blitt oppmerksom på at ikke begge ansvarlige hos Forsvarsbygg har signert. Varselet sendes til anskaffelser@forsvarsbygg.no.

GARANTIERKLÆRING

Garantinummer:

Garantisten	
Navn:	Org.nr:
Adresse:	Tlf:

Entreprenøren	
Navn:	Org.nr:
Adresse:	Tlf:

Garantisten stiller seg herved overfor byggherren - Forsvarsbygg - som selvskyldnerkausjonist for de kontraktsforpliktelser entreprenøren har iht. kontrakt:

Kontraksnummer: _____

Kontrakten gjelder: _____

Garantien gjelder for entreprenørens kontraktsforpliktelser, herunder morarenter og inndrivelsesomkostninger ved mislighold i utførelsestiden og i reklamasjonstiden. Garantien i utførelsestiden gjelder også entreprenørens ansvar for forsinket fullføring.

Garantien begrenses til

NOK _____, som utgjør 10 % av kontraktssummen, for forhold som påberopes overfor entreprenøren senest ved overtakelsen av kontraksarbeidet.

Garantien reduseres deretter til

NOK _____, som utgjør 3 % av kontraktssummen, for forhold som påberopes overfor entreprenøren i de tre første årene av reklamasjonsperioden.

Garantien i utførelsestiden og i reklamasjonstiden kan samlet ikke gjøres gjeldende for mer enn 10 % av kontraktssummen. I reklamasjonstiden kan garantien samlet ikke gjøres gjeldende for mer enn 3 % av kontraktssummen.

Garantien gjelder i tre år fra overtakelse og under enhver omstendighet inntil krav som byggherren har mot entreprenøren, og som er fremsatt mot ham innen tre år fra overtakelse, er oppfylt. For det tilfelle at det har funnet sted delovertakelser, regnes de tre årene fra siste overtakelsesforretning.

Garantisten skal alltid varsles dersom kontrakten mellom byggherren og entreprenøren heves.

Tvister vedrørende denne garanti behandles ved rettergang for de ordinære domstoler.

_____, den _____ 20____

_____
Garantistens underskrift

GARANTIERKLÆRING FOR FORSKUDD

Garantinummer:

Garantisten	
Navn:	Org.nr:
Adresse:	Tlf:

Entreprenøren	
Navn:	Org.nr:
Adresse:	Tlf:

Garantisten stiller seg herved overfor byggherren - Forsvarsbygg - som selvskyldnerkausjonist for de kontraktsforpliktelser entreprenøren har iht. kontrakt:

Kontraksnummer: _____

Kontrakten gjelder: _____

Denne garanti er gyldig inntil Forsvarsbygg har gitt skriftlig melding om at det er gjort opp for forskuddsbeløpet.

_____, den _____ 20____

_____
Garantistens underskrift

FORSIKRINGSATTEST – TINGSFORSIKRING

Tingsforsikring i overensstemmelse med NS 8405 pkt 10.1.

Undertegnede forsikringsselskap bekrefter herved at tingskadeforsikring er tegnet i overensstemmelse med NS 8405 pkt 10.1 og med nedenfor angitte polisenummer, forsikringssted, forsikringssum, forsikringstid og forsikringsvilkår.

Forsikringsselskapet kan i forsikringstiden bli fri sitt ansvar etter denne forsikringsattest

1. ved å varsle Forsvarsbygg minimum 30 dager før opphør av forsikringsdekningen dersom den sies opp eller av annen grunn faller bort.
2. ved at Forsvarsbygg mottar en tilsvarende og tilfredsstillende forsikringsattest som den foreliggende fra det forsikringsselskap som overtar forsikringsdekningen.

Forsikringstaker:

Navn:.....

Adresse:.....

Organisasjonsnr: .....

Medforsikret: Forsvarsbygg

Forsikringsbevis nr: .....

Forsikringssted: .....

Prosjektnummer og navn: .....

Byggets adresse: .....

Forsikringssum: .....

Forsikringen er dekket på 1. risikovilkår. Forsikringsgiver påtar seg ikke risikoen for at forsikringssummen er dekkende.

Forsikringstid: Forsikringen gjelder inntil alle arbeider vedrørende hele bygget, anlegget og/eller prosjektet er overtatt av byggherren.

Forsikringen omfatter: Det som til enhver tid er utført av kontraksarbeidet.
Materialer byggherren har betalt forskudd for.
Materialer byggherren har overgitt i entreprenørens besittelse.

Forsikringens dekningsfelt:

Forsikringen er dekket etter følgende vilkår .....

(f.eks. Forsikringsselskap NN`s Prosjektforsikringsvilkår av 2009), som inneholder følgende generelle unntak:

1. Skade som direkte eller indirekte har sammenheng med krig, opprør eller alvorlige forstyrrelser av den offentlige orden.
2. Atomskade - uansett årsak - fra atomsubstans, dog ikke skade forårsaket av radioisotoper som i henhold til lov er tillatt brukt.
3. Skade som skyldes setning i grunn eller svikt i fundament.
4. Skade ved svinn, underslag, og tyveri uten innbrudd.

Overfor Forsvarsbygg som medforsikret vil ikke andre unntak fra forsikringsdekning enn de som uttrykkelig fremgår av denne forsikringsattest bli gjort gjeldende.

.....
Sted/Dato

.....
Forsikringsselskap

.....
Underskrift

FORSIKRINGSATTEST - ANSVARFORSIKRING

Undertegnede forsikringsselskap bekrefter herved at ansvarsforsikring er tegnet i overensstemmelse med NS 8405 pkt 10.2 og de nedenfor angitte krav.

Forsikringsselskapet kan i forsikringstiden bli fri sitt ansvar etter denne forsikringsattest

1. ved å varsle Forsvarsbygg minimum 30 dager før opphør av forsikringsdekningen dersom den sies opp eller av annen grunn faller bort.
2. ved at Forsvarsbygg mottar en tilsvarende og tilfredsstillende forsikringsattest som den foreliggende fra det forsikringsselskap som overtar forsikringsdekningen.

Forsikringstaker

Forsikringsselskapet bekrefter at .....(entreprenøren) har tegnet ansvarsforsikring.

Forsikringspolise nr. ....

Forsikringssum

Forsikringssummen utgjør minst 150 G per skadetilfelle.

Forsikringstid

Forsikringen gjelder inntil alt kontraktsarbeid, herunder reklamasjonsarbeid, er utført.

Forsikringens omfang

Det er inngått kontrakt mellom Forsvarsbygg og entreprenøren om utførelse av følgende entrepriser:

.....

Prosjekt nr: .....

Adresse: .....

Forsikringen dekker erstatningsansvar for skade som entreprenøren og dennes underentreprenører kan påføre byggherrens eller tredjemanns person og ting i forbindelse med utførelsen av kontraksarbeidet.

Forbehold

Forsikringsselskapet bekrefter herved at forsikringsavtalen ikke inneholder bestemmelser som:

- reduserer byggherrens rett til å kreve forsikringsoppgjør direkte fra selskapet, eller
- kan redusere byggherrens krav på grunn av sikredes forhold **etter** at forsikringstilfellet er inntrådt, eller
- reduserer skadelidtes rettigheter overfor forsikringsselskapet i forhold til det som følger av forsikringsavtalelovens deklatoriske bestemmelser.

.....

Sted/Dato

.....

Forsikringsselskap

.....

Underskrift

		Entreprenørens skjema (NS 8405)	
Prosjekt: ____	Kontrakt: ____	Varsel/kravn: ____	
Entreprenør: ____	Arkivreferanse: ____	Revisjonsnr: ____	

Veiledning i bruk av skjemaet:

Entreprenøren (E) oppfordres til å lese all veiledningstekst i skjemaet, samt de aktuelle bestemmelser i standarden, før skjemaet benyttes.

Skjemaet pkt. 1 brukes når E vil varsle om at han krever utstedt endringsordre eller varsle om medvirkningssvikt fra byggherren (BH), se nærmere i veiledningen til skjemaet pkt. 1. Dersom BH har utstedt en endringsordre, skal skjemaet pkt. 1 ikke benyttes.

Derimot benyttes pkt. 2 og 3 i alle de tre ovennevnte situasjonene dersom E skal varsle/kreve vederlagsjustering eller fristforlengelse, eller svare på BHs svar knyttet til disse situasjonene. Se nærmere i veiledningen til skjemaets pkt. 2 og 3.

Det er ulike tidspunkt for når fristene for fremsettelse av varsel/krav/svar begynner å løpe etter NS 8405. Det vil si at E kan ha behov for å benytte skjemaet flere ganger for samme forhold. I så fall brukes et nytt skjema hver gang påført varsel/kravnummer til det opprinnelige varselet/kravet/svaret, samt nytt revisjonsnummer.

Skjemaet benyttes ikke ved avvik som skyldes E selv, eller hvor E foreslår alternative løsninger.

Er det tidligere korrespondanse knyttet til dette varselet?

 Nei

 Ja:

 Byggherrens endringsordre nr.:
 Byggherrens endringsordre i byggemøttereferat nr. pkt.
 Byggherrens svar nr.:
 Annet, spesifiser:

1. Varsel med beskrivelse av situasjonen

Dette punktet fylles ut når E vil varsle om enten:

- at han krever utstedt endringsordre som følge av instruks, tegninger og beskrivelser, jfr. NS 8405 pkt. 23.2. E fyller ut alt. A, eller
- svikt ved BHs medvirkning etter NS 8405 pkt. 21.1, som for eksempel feil eller forsinkelse ved tegninger og beskrivelser. E fyller ut alt. B.

Alt A. Krav om utstedelse av endringsordre, jfr. NS 8405 pkt. 23.2

Entreprenøren anser at følgende pålagte yttelse(r) ikke er en del av hans plikter etter kontrakten:

Eventuelle vedlegg:

1.

2.

Alt B. Varsel om byggherrens medvirkningssvikt, jfr. NS 8405 pkt. 21.1

Entreprenørens beskrivelse av medvirkningssvikten:

Eventuelle vedlegg:

1.

2.

2. Konsekvensvarsel/krav

Dette punktet fylles ut når E vil fremme varsel/krav om vederlagsjustering eller fristforlengelse som følge av:

- endringsordre fra BH
- forhold nevnt i skjemaets punkt 1
- force majeure, jfr. NS 8405 pkt. 24.3 (kun fristforlengelse)

Varsel om fristforlengelse fremmes iht. NS 8405 pkt. 24.4. Spesifiserte krav fremmes iht. NS 8405 pkt. 24.6, og det skal fremgå hvilken eksakt dato fristen kreves forlenget til.

Vederlagsjustering, jfr. NS 8405 pkt. 25

Det fremsettes følgende varsel/krav om vederlagsjustering:

■

Begrunnelse for varset/kravet:

■

Eventuelle vedlegg:

1. ■
2. ■

Fristforlengelse, jfr. NS 8405 pkt. 24.4 og 24.6

Det fremsettes følgende varsel/krav om fristforlengelse:

■

Begrunnelse for varset/kravet (begrunnelsen skal angj hvilken frist varselet/kravet knytter seg til):

■

Eventuelle vedlegg:

1. ■
2. ■

3. Entreprenørens svar

Dette punktet fylles ut når E vil svare på varsel/krav/svar fra BH. E må svare dersom han:

- vil påberope at BHs varsel/krav/svar er for sent fremsatt (NS 8405 pkt. 8)
- har innsigelser mot BHs varsel/krav om fristforlengelse eller varsel om justering av enhetspriser (NS 8405 pkt. 24.7 og 25.7.3)

Entreprenørens svar:

■

Eventuelle vedlegg:

1. ■
2. ■

Signatur

Dato: ■

_____
(signatur)

Navn: ■
Rolle: ■

Kopi til:

■

Forsvarsbygg		Endringsforespørsel (NS 8405)	
Prosjekt: ____	Kontrakt: ____	Endringsforespørsel nr.: ____	
Entreprenør: ____	Arkivreferanse: ____	Revisjonsnr.: ____	
Denne endringsforespørselen gjelder ikke som bestilling			

Veiledning i bruk av skjemaet:

Skjemaet benyttes når byggherren (BH) ønsker å be om et tilbud fra entreprenøren (E) for utførelse av endringsarbeider. Oversendelse av dette skjemaet gjelder ikke som bestilling. Ønsker BH å bestille arbeidene, skal skjema «Byggherrens endringsordre» normalt benyttes.

Når E mottar en slik forespørsel, skal han iht. NS 8405 pkt. 25.8.3 utarbeide et spesifisert tilbud på utførelse av endringsarbeidene.

Er det tidligere korrespondanse knyttet til denne forespørselen?

- Nei
 Ja, spesifiser:

Endringsforespørsel

Bakgrunnen for endringsforespørselen:

Beskrivelse av endringen:

Eventuelle vedlegg/webhotell el. hvor endringen er nærmere beskrevet. Husk nøyaktig angivelse av tegningsnr., rev.nr. og rev. dato:

1.
2.

Byggherrens eventuelle syn på vederlagsjustering og fristforlengelse:

Eventuelle vedlegg/ webhotell el. hvor byggherrens syn fremkommer:

1.
2.

Entreprenøren skal utarbeide et tilbud som inneholder alle konsekvenser for vederlag og fremdrift. Tilbudet ønskes oversendt innen , med kopi til .

Signatur

Dato:

_____
 (signatur)

Navn:
 Firma/rolle:

Kopi til:

Forsvarsbygg		Endringsavtale (NS 8405)	
Prosjekt: [ ]	Kontrakt: [ ]	Endringsavtalenr.: [ ]	
Entreprenør: [ ]	Arkivreferanse: [ ]		

Veiledning i bruk av skjemaet:

Skjemaet benyttes når byggherren (BH) og entreprenøren (E) er enige om hvilket arbeid som skal utføres, samt alle konsekvenser for vederlag og fremdrift.

Er det tidligere korrespondanse som leder frem til denne endringsavtalen?

- Nei   Ja:
- Tilhørende endringsordre nr. : [ ]
  - Tilhørende endringsforespørsel nr.: [ ]
  - Tilhørende varsel/krav fra entreprenøren (entreprenørens skjema) nr: [ ]
  - Annet, spesifiser: [ ]

Partene er enige om at følgende endringer skal utføres, samt alle konsekvenser for vederlag og fremdrift:

Beskrivelse av endringen:

[ ]

Eventuelle vedlegg/webhotell el. hvor endringen er nærmere beskrevet. Husk nøyaktig angivelse av tegningsnr., rev.nr. og rev.dato:

1. [ ]
2. [ ]

Vederlagsjustering

Med mindre annet fremgår uttrykkelig av avtalen utføres endringene til en fastpris inkl. lønns- og prisstigning, men eks mva på kr:

[ ]

Eventuelle vedlegg/ webhotell el.

1. [ ]
2. [ ]

Fristforlengelse

Med mindre punktet er fylt ut anses endringene å være uten fremdriftskonsekvens. Angi eksakt dato fristen forlenges til:

[ ]

Eventuelle vedlegg/ webhotell el.

1. [ ]
2. [ ]

Signatur

Denne avtalen med vedlegg er utferdiget i to eksemplarer hvorav partene beholder hvert sitt.

Dato: [ ]

Dato: [ ]

_____(signatur)

_____(signatur)

Navn: [ ]

Navn: [ ]

Firma/rolle: [ ]

Firma/rolle: [ ]

Kopi til:

[ ]

Forsvarsbygg	Byggherrens endringsordre (NS 8405)	
Prosjekt: ____	Kontrakt: ____	Endringsordrenr.: ____
Entreprenør: ____	Arkivreferanse: ____	Revisjonsnr.: ____
Denne endringsordren gjelder som bestilling		

Veiledning i bruk av skjemaet:

Skjemaet benyttes når byggherren (BH) vil pålegge en endring jfr. NS 8405 pkt. 22.1 til 22.3.

Når entreprenøren (E) mottar denne endringsordren, blir han forpliktet til å utføre endringsarbeidet. Dersom E mener å ha krav på vederlagsjustering eller fristforlengelse pga. endringsordren må han varsle om dette, samt spesifisere kravet, iht. NS 8405 pkt. 24 og 25. Es varsel/krav fylles inn i «Entreprenørens skjema».

Er det tidligere korrespondanse knyttet til denne endringsordren? Nei Ja: Tilhørende endringsforespørsel nr.: Tilhørende varsel/krav fra entreprenøren (entreprenørens skjema) nr: Annet, spesifiser:

Endringsordre

Beskrivelse av endringen:

Eventuelle vedlegg/webhotell el. hvor endringen er nærmere beskrevet. Husk nøyaktig angivelse av tegningsnr., rev.nr. og rev.dato:

1. 2. **Byggherrens eventuelle syn på vederlagsjustering og fristforlengelse:**

Eventuelle vedlegg/webhotell el. hvor byggherrens syn fremkommer:

1. 2. **Signatur**Dato: (signatur)Navn: Firma/rolle:

Kopi til:

Forsvarsbygg	Byggherrens svar (NS 8405)	
Prosjekt: ____	Kontrakt: ____	Arkivreferanse: ____
Entreprenør: ____	Referanse til entreprenørens skjema - varsel/kravn.: ____	

Veiledning i bruk av skjemaet:

Skjemaet benyttes når byggherren (BH) vil svare på mottatt skjema fra entreprenøren (E). BH må svare dersom han:

- Vil påberope at Es varsel/krav/svar er for sent fremsatt
- Er uenig i Es krav om utstedelse av endringsordre
- Har innsigelser mot Es varsel/krav om vederlagsjustering eller fristforlengelse

Er det annen tidligere korrespondanse knyttet til dette varselet?

- Nei
 Ja, spesifiser:

Byggherrens svar

- BH mener at Es varsel/krav/svar er for sent fremsatt, jfr. NS 8405 pkt. 8. Eventuell begrunnelse kan angis her:
- BH er helt eller delvis uenig i Es krav om utstedelse av endringsordre, jfr. NS 8405 pkt. 23.3. Angi begrunnelse her:
- BH har følgende innsigelser til varsel/krav om vederlagsjustering, jfr. NS 8405 pkt. 25.5, 25.7.3 og 25.8.2:
- BH har følgende innsigelser til varsel/krav om fristforlengelse, jfr. NS 8405 pkt. 24.7:
- Annet, spesifiser:

Eventuelle vedlegg:

1.
2.

Signatur

Dato:

_____
(signatur)

Navn:
Firma/rolle:

Kopi til: